

COVID-19 Küresel Salgınında Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleğe İlişkin Görüşleri ve Mesleki Güdülenme Düzeyleri*

The Views of Nursing Students on the Profession and Their Professional Motivation Levels in the COVID-19 Pandemic

Tuğba Yeşilyurt¹, Sennur Kula Şahin¹, Selinay Aktaş Demir¹, Rüveyda Ölmez Yalazı², Doğançan Vaizoğlu¹

¹İstinye Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale, Türkiye

*Bu çalışma, 17-19 Haziran 2021 tarihleri arasında Trabzon'da gerçekleştirilen Uluslararası Avrasya Sağlık Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Cite as: Yeşilyurt T, Kula Şahin S, Aktaş Demir S, Ölmez Yalazı R, Vaizoğlu D. COVID-19 küresel salgınında hemşirelik öğrencilerinin mesleğe ilişkin görüşleri ve mesleki güdülenme düzeyleri. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi. 2023;10(1):60-70. **DOI:** 10.54304/SHYD.2023.32154

Öz

Amaç: Bu çalışma, COVID-19 küresel salgın sürecinde hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeylerinin belirlenmesi, bireysel özelliklerine ve salgın sürecindeki mesleğe yönelik görüşlerine göre mesleki güdülenme düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Kesitsel tanımlayıcı tipte olan bu araştırmanın örneklemini 234 öğrenci hemşire oluşturmuştur. Veriler, anket formu ve "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği" kullanılarak çevrim içi olarak toplanmıştır. Veriler, SPSS 21.0 paket programı kullanılarak, bağımsız student t-testi, One-Way ANOVA, Mann Whitney U, Kruskal Wallis testleriyle analiz edilmiştir.

Bulgular: Küresel salgın sürecinde öğrencilerin %80,3'ü toplumun hemşirelik mesleğine bakış açısının olumlu yönde değiştiğini, %89,3'ünün hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlendiğini, %78,6'sı gereksinim durumunda gönüllü olarak çalışmak istediğini belirtmiştir. Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalaması 48,07 (SS=6,58), dışsal güdülenme puan ortalaması 22,82 (SS=2,67), olumsuz güdülenme puan ortalaması 28,13 (SS=6,55) ve toplam mesleki güdülenme puan ortalaması 99,03 (SS=11,70) olarak saptanmıştır. Küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısına olumlu yönde etkisi olduğunu bildiren, küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlendiğini düşünen, küresel salgın sürecinde gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak çalışmak isteyen öğrencilerin güdülenme düzeyleri anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p<0,05).

Sonuç: Öğrencilerin içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve toplam mesleki güdülenme düzeylerinin yüksek, olumsuz güdülenme düzeyinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Küresel salgının, öğrencilerin hemşirelik mesleğinin rolü, değeri ve sosyal sorumluluğu konusunda daha bilinçli hale gelmesinde ve mesleki güdülenmelerinde olumlu katkı sağladığı ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: COVID-19, küresel salgın, pandemi, hemşire, hemşirelik öğrencisi, mesleki güdülenme.

Abstract

Aim: This study was carried out in order to determine the professional motivation levels of nursing students during the COVID-19 pandemic and to examine their professional motivation levels according to their personal characteristics and views on the profession during the pandemic.

Method: The sample of this cross-sectional descriptive study consisted of 234 nursing students. The data were collected online using a questionnaire and the Motivation's Sources and Problems Scale. The data were analyzed using SPSS 21.0 package program, independent-student t-test, one-way ANOVA, Mann-Whitney U, and Kruskal Wallis.

Results: During the pandemic, 80.3% of the students stated that the society's view of the nursing profession changed positively, 89.3% of them stated that the professional identity of the nursing profession was strengthened, and 78.6% of them wanted to work voluntarily if needed. The mean intrinsic motivation score of students was 48.07 (SD=6.58), the mean score of external motivation was 22.82 (SD=2.67), the mean score of negative motivation was 28.13 (SD=6.55), and the mean score of total professional motivation was 99.03 (SD=11.70). The motivation levels of the students who reported that the pandemic had a positive effect on the social status of the nursing profession, who thought that the professional identity of the nursing profession was strengthened during the pandemic, and who wanted to work voluntarily during pandemic were found to be significantly higher (p<0.05).

Conclusion: It was determined that the students' levels of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and total professional motivation were high, while the level of negative motivation was moderate. It has been revealed that the pandemic has contributed positively to students' awareness of the role, value, and social responsibility of the nursing profession, as well as to their professional motivation.

Keywords: COVID-19, nurse, nursing student, professional motivation.

Corresponding author / Sorumlu yazar: Tuğba Yeşilyurt ▪ tugba.yesilyurt@istinye.edu.tr

Received / Geliş: 14.06.2022 ▪ **Accepted / Kabul:** 23.03.2023 ▪ **Published Online / Online Yayın:** 25.04.2023

Giriş

Hemşireler, sağlık insan gücünün sayısal olarak en büyük dilimini oluşturması ve hasta bakım sürecinde anahtar rol üstlenmesi nedeniyle, ulusal ve uluslararası alanda sağlık sistemindeki sorunların çözümünde kilit personel konumundadır (Çakar ve Avşar, 2020; Yeşilyurt ve ark., 2020). Dünyayı etkisi altına alan ve kısa sürede toplumsal sorun haline gelen COVID-19 küresel salgınıyla mücadelede, hemşirelik mesleğinin önemi bir kez daha ön plana çıkmıştır. Bu kriz sürecinde en ön safta görev alan hemşireler, çalışma ortamında patojenin etkisi altında kalma, aile ve yakınlarına bulaştırma riski taşıma, uzun ve yoğun çalışma şekli, ölüme en fazla tanık olma ve yakınlarının acılarını en derinden hissetme gibi nedenlerden ötürü fiziksel ve psikolojik yorgunluk yaşamışlardır (Jackson ve ark., 2020). Hemşirelerin yaşadığı bu zorlu sürece tanıklık eden ve hemşirelik mesleğini seçmiş olan hemşirelik öğrencilerinin, hemşirelik mesleğine bakış açılarının bu durumdan olumlu ya da olumsuz etkilendiği bilinmektedir (Çatıker, 2022; Nie ve ark., 2021). Bununla birlikte küresel salgın, tüm dünyanın sağlık sisteminde yarattığı olumsuz etkilerin yanı sıra eğitim sisteminde de küresel çapta pek çok dönüşüme ve değişime neden olmuştur (Masha'al ve ark., 2020; Pokhrel ve Chhetri, 2021; Şener ve ark., 2022). Bulaşın ilerleme hızını azaltmak için alınan sosyal mesafe önlemleri kapsamında birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de yüz yüze eğitime ara verilmiş ve dersler uzaktan eğitim yöntemi aracılığıyla çevrim içi olarak yürütülmeye başlanmıştır (Cho ve Jang, 2022; Karaçay ve ark., 2021; Masha'al ve ark., 2020; Oducado ve Estoque, 2021). Küresel salgın önlemleri kapsamında yüz yüze eğitimin uygulamadan kaldırılmasıyla, hemşirelik öğrencileri pek çok zorlukla karşı karşıya kalmış ve özellikle klinik uygulamalı eğitimin durması hemşirelik eğitimini olumsuz yönde etkilemiştir (Karaman ve ark., 2021, Masha'al ve ark., 2020).

Hemşirelik eğitimi, öğrencileri yetkin bir sağlık hizmeti uygulayıcısı olmayı hedefleyen planlı bir eğitim programı olmakla birlikte, bu eğitim programına öğrencilerin uyum sağlayabilmelerinin ön koşulu güdülenmeleri olmaktadır (Aygin ve ark., 2022; Taş ve Dalcı, 2021). Güdülenme, "bir hedefe yönelik davranış hareketine geçiren, sürdürme ve yönlendiren etmenlerden oluşan bir güç" olarak tanımlanmaktadır (Taş ve Dalcı, 2021). Eğitim sürecinde güdülenme, içsel ve dışsal güdülenme olmak üzere iki başlık altında ele alınmaktadır. İçsel güdülenme, mesleğe duyulan ilgi, öğrenme merakı, başarının verdiği haz ve gelişim duygusu gibi içsel etmenleri; dışsal güdülenme ise bireyin kendisi dışında başkaları tarafından değerli görülmesi, eleştiriden kaçması ve ödül kazanması gibi dışsal etmenleri içermektedir (Korkmaz ve İpekçi, 2015; Grande ve ark. 2022). Bu iki etmen arasındaki temel fark, içsel güdülenmede kişiyi güdüleyen kişinin kendisi iken dışsal güdülenmede, kişiyi güdüleyen kişinin kendisi dışındaki etmenlerdir. Güdülenme, bireylere üretken davranışlarda bulunmaları için ilham verdiği için hemşirelik eğitiminde de öğrencilerin akademik başarısının başlıca belirleyicilerinden biri olup öğrencilerin öğreniminde önemli bir rol üstlenmektedir (Jo ve Kim, 2014; Taş ve Dalcı, 2021). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenmelerinin yüksek olması, eğitim sürecinde sorumluluk almalarını ve etkin rol üstlenmelerini destekleyerek mesleki bilgi ve becerilerini öğrenmelerine olumlu katkı sağlamaktadır (Cerit ve Coşkun, 2018, Grande ve ark. 2022). Ancak küresel salgından önce yapılan çalışmalarda (Bernardino ve ark., 2018; Cerit ve Coşkun, 2018; Çelik ve ark., 2014; Kulakçı Altıntaş ve ark., 2015; Özdemir Özkan ve ark., 2015), hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyini olumsuz etkileyen etmenler arasında öğrenim ortamlarının uygun olmaması, öğrenme merakının ve isteğinin az olması, mesleği tercih nedenlerinin farklı olması, uygulamada hata yapma korkusunun varlığı, eğitimde kullanılan araç-gereçlerin çeşitlilik ve nitelik bakımından eksik kalması gibi nedenlerin olduğu belirtilmektedir. Tüm bu etkenlerin yanında COVID-19 küresel salgınının zorunlu kıldığı uzaktan eğitimle klinik eğitimin aksamasının ve hemşirelik öğrencilerinin klinik beceri kazanmalarında yaşanan boşluğa ilişkin endişelerinin mesleki kimlik gelişimlerini olumsuz etkilediği, akademik başarılarını düşürdüğü belirtilmektedir (Aslan ve Pekince, 2020; Cho ve Jang, 2022; Singh ve ark., 2021).

Yapılan bazı çalışmalarda, öğrencilerin küresel salgın sürecinde uzaktan eğitim sürecini yeterli ve etkin bulmadığı, çevrim içi öğrenmenin stresli olduğunu, klinik uygulama yapamadıkları için endişe duyduklarını, güdülenme kaybı yaşadıkları belirlenmiş ve hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin tek başına kullanılabilecek bir yöntem olmadığı, özgün öğretimi destekleyen bir yöntem olarak kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır (Gaur ve ark., 2020; Karaman ve ark., 2021; Michel ve ark., 2021; Oducado ve Estoque, 2021; Şener ve ark., 2022).

Alan yazında COVID-19 küresel salgın sürecinde hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyini inceleyen sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Cho ve Jang, 2022; Grande ve ark. 2022; Taş ve Dalcı 2021). Hemşirelik öğrencilerinde mesleki güdülenme çeşitli kültürel, ailevi, sosyal, eğitimsel ve mesleki etkilerle şekillenen çok boyutlu bir kavramdır (Grande ve ark. 2022). Hemşirelik öğrencilerinin, küresel salgın döneminde de güdülenmelerini etkileyebilecek birçok etken (eğitim süreci, mesleği isteyerek seçme, mesleğe yönelik oluşan algı, mesleğe psikolojik hazır oluşluk vb.) olduğu belirtilmektedir (Grande ve ark. 2022; Taş ve Dalcı 2021). Bu nedenle salgın süreciyle ilk kez karşılaşan hemşirelik öğrencilerinin, belirsiz bir ortamda, hemşirelik eğitim öğretimi süreçlerinde yaşanan değişimler karşısında ve küresel salgın sürecinde hemşirelerin en ön safta verdiği mücadeleye şahit olmasıyla birlikte, mesleğe yönelik şekillenen bakış açıları ve bu süreçteki mesleki güdülenmelerinin değerlendirilmesinin bir gereklilik olduğu anlaşılmaktadır. Hemşirelik eğitiminin kalitesinin artırılması, gelecekte mesleğini isteyerek ve severek yapan hemşirelerin yetişmesi ve yaşanan sorunlara yönelik girişimlerin yapılması için hemşirelik öğrencilerinin güdülenme kaynaklarının ve sorunlarının belirlenmesi önemlidir (Acat ve Köşgeroğlu, 2006). Bu bağlamda araştırmada, Covid-19 küresel salgın sürecinde hemşirelik öğrencilerinin güdülenme düzeyleri belirlenerek, öğrencilerin güdülenmesinin bireysel özellikleri ve küresel salgın döneminde mesleğe yönelik görüşleri olarak çeşitli değişkenler açısından incelenecektir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü: Bu çalışma, COVID-19 küresel salgın sürecinde hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeylerinin belirlenmesi, bireysel özelliklerine ve küresel salgın sürecindeki mesleğe yönelik görüşlerine göre mesleki güdülenme düzeylerinin incelenmesi amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı tipte gerçekleştirilmiştir.

Araştırma soruları: Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 küresel salgın sürecinde mesleğe ilişkin görüşleri nelerdir?
- COVID-19 küresel salgın sürecinde hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyleri nasıldır?
- Hemşirelik öğrencilerinin bireysel özelliklerine ve küresel salgın sürecindeki mesleğe yönelik görüşlerine göre mesleki güdülenme düzeyleri arasında farklılık var mıdır?

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zamanı: Araştırma, İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversitesinde Ekim-Aralık 2020 tarihleri arasında yapılmıştır.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, bir vakıf üniversitesinde 2020-2021 akademik yılında hemşirelik bölümünde öğrenim gören 282 öğrenci oluşturmaktadır. Evrenin tamamının çalışma kapsamına alınması planlanmış ve örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmaya katılmayı kabul eden 234 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır.

Veri Toplama Aracı: Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu ve "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Anket Formu: Bu formda, öğrencilerin bireysel özellikleri ve küresel salgın döneminde mesleğe ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan yedi soru bulunmaktadır.

Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği: Acat ve Köşgeroğlu (2006) tarafından geliştirilen ölçek 5'li Likert tipte ("Hiç katılmıyorum-1, Katılmıyorum-2, Kararsızım-3, Katılıyorum-4, Kesinlikle katılıyorum-5") 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, içsel güdülenme (11 madde - 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 23, 24 no' lu maddeler), dışsal güdülenme (5 madde - 13, 14, 15, 17, 20 no' lu maddeler) ve olumsuz güdülenme (8 madde - 5, 11, 12, 16, 18, 19, 21, 22 no' lu maddeler) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki her alt boyutun puanı, maddelerden alınan puanların ortalaması ile belirlenmektedir. İçsel güdülenme alt boyutunun puanı 11-55 arasında, dışsal güdülenme alt boyutunun puanı 5-25 arasında ve olumsuz güdülenme alt boyutunun puanı 8-40 arasında olup ölçek toplam puanı ise 24-120 arasında değişmektedir. Olumsuz güdülenme alt boyutunu oluşturan maddelerin puanları ters çevrilerek puanlanmaktadır. Ölçek toplam puanı, bireyin mesleki öğrenme güdülenme düzeyi puanını oluşturmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan yükseldikçe güdülenme düzeyi de o ölçüde yüksek olarak değerlendirilmektedir (Acat ve Köşgeroğlu, 2006). Ölçeğin geçerlilik güvenilirliğinin yapıldığı çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,82 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin toplam Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,85 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması: Etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra veriler, çevrim içi ortama aktarılan anket ile toplanmıştır. Veri toplama formunun linki yaygın olarak kullanılan bir sosyal paylaşım ağı ve e-posta yoluyla öğrencilere gönderilmiştir. Öğrencilerden çevrimiçi ortamda veri toplama formlarını doldurmadan önce çalışmaya gönüllü olarak katılmayı onayladıklarına ilişkin bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Bilgilendirilmiş onamda araştırmanın amacı, katılımın gönüllülük esasına dayandığı, katılımcılardan kimlik bilgilerinin istenmeyeceği, veri toplama formlarının doldurulmasının 8-10 dk süreceği, verilerin gizli tutulacağı ve sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı bilgisi yer almış olup öğrenciler tarafından onay seçeneği işaretlendikten sonra sorulara geçiş yapılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sayısal verilerin normal dağılıma uygunluğu Skewness ve Kurtosis (-1.6 ile 2.0) ile değerlendirilmesi sonucunda verilerin normal dağılıma sahip olduğu bulunmuştur (George ve Mallery, 2019). Gruplardaki denek sayısı az olduğunda (genellikle 30'dan az olduğunda) karşılaştırma analizler için parametrik olmayan testlerin kullanılması önerilmektedir (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2007: 52-53). Bu çalışmada, tanımlayıcı testler ile birlikte denek sayısı 30 ve üzerinde olan karşılaştırmalı analizler için bağımsız gruplarda t-testi ve tek yönlü (Oneway) ANOVA testi kullanılmıştır. Denek sayısı 30'un altında olan grupların karşılaştırılması ise Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri ile yapılmıştır. Ayrıca üçlü gruplardaki farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Değişkenleri: Araştırmanın bağımlı değişkenlerini, örneklemi oluşturan öğrencilerin, "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği" ile içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve olumsuz güdülenme alt boyutlarından aldıkları puanlar oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, örneklemi oluşturan öğrencilerin "cinsiyet, sınıf, hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumu, ailede sağlık çalışanı varlığı, öğrencilerin küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısına etkisine yönelik görüşü, öğrencilerin küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlenme durumuna ilişkin görüşü, öğrencilerin küresel salgın sürecinde gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak çalışma isteği" verileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmanın gerçekleştirilmesi için bir vakıf üniversitesinin insan araştırmaları etik kurulundan 23.07.2020/74 karar numarasıyla etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca araştırmanın yapıldığı üniversiteden resmi yazılı izin alınmıştır. Araştırmanın uygulanması sırasında öğrencilerden katılmayı onayladıklarına ilişkin çevrim içi onam alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Çalışma, kesitsel nitelikte olduğundan elde edilen sonuçlar verilerin toplandığı tarihlere çalışmaya katılan öğrencilerle sınırlı olup genellenemez. Ayrıca Covid-19 küresel salgın süreci kısıtlamalarından dolayı çalışmanın yüz yüze yürütülebilmesi, çevrim içi olarak ve bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrenci grubuyla yapılmış olması, bu araştırmanın diğer bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Alan yazında küresel salgın döneminde hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenmesinin değerlendirildiği araştırmaların yetersiz olması nedeniyle bulguların tartışılması sınırlı olmuştur.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin bireysel özellikleri ile COVID-19 küresel salgın sürecindeki mesleğe yönelik görüşleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel özellikleri ile COVID-19 küresel salgın sürecindeki mesleğe yönelik görüşleri (N: 234)

Değişkenler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	217	92,7
	Erkek	17	7,3
Sınıf	1.Sınıf	43	18,4
	2.Sınıf	81	34,6
	3.Sınıf	49	20,9
	4.Sınıf	61	26,1
Hemşirelik mesleğini isteyerek tercih etme durumu	Evet	200	85,5
	Hayır	34	14,5
Ailede sağlık çalışanı varlığı	Evet	68	29,1
	Hayır	166	70,9
Küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısına etkisi	Olumlu ^a	188	80,3
	Olumsuz ^b	14	6
	Kararsızım ^c	32	13,7
Küresel salgın sürecinin hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliği güçlendirme durumu	Evet ^a	209	89,3
	Hayır ^b	11	4,7
	Kararsızım ^c	14	6
Küresel salgın sürecinde gereksinim halinde gönüllü olarak çalışma durumu	Evet ^a	184	78,6
	Hayır ^b	18	17,7
	Kararsızım ^c	32	13,7
	Toplam	234	100

Öğrencilerin %92,7'si kadın ve %34,6'sı ikinci sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %70,9'u sağlık personeli yakınının olmadığını, %85,5'i hemşirelik bölümünü isteyerek seçtiğini belirtmiştir. Öğrencilerin %80,3'ü küresel salgın sürecinde toplumun hemşirelik mesleğine bakış açısının olumlu yönde değiştiğini, %89,3'ü küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlendiğini, %78,6'sı küresel salgın sürecinde gereksinim duyulursa gönüllü olarak çalışmak istediğini belirtmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeğine ilişkin puanlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği toplam ve alt boyut puanları (N: 234)

Ölçek Alt Boyutları	Madde sayısı	Min-Max	Ort. (SS)
İçsel Güdülenme	11	22-55	48,07 (6,58)
Dışsal Güdülenme	5	7-25	22,82 (2,67)
Olumsuz Güdülenme	8	8-40	28,13 (6,55)
Ölçek Toplam	24	58-120	99,03 (11,70)

Min-Max: Minimum- Maksimum, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

Öğrencilerin içsel güdülenme puan ortalaması 48,07 (SS=6,58), dışsal güdülenme puan ortalaması 22,82 (SS=2,67) ve olumsuz güdülenme puan ortalaması ise 26,13 (SS=6,55) olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Çalışmaya katılan öğrencilerin bireysel özelliklerine ve COVID-19 sürecinde mesleğe yönelik görüşlerine göre güdülenme düzeyleri karşılaştırılmış ve sonuçları Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin bireysel özelliklerine ve COVID-19 sürecinde mesleğe yönelik görüşlerine göre güdülenme düzeylerinin karşılaştırılması (N: 234)

Değişkenler		İçsel Güdülenme Ort (SS) / Medyan (Min-Maks)	Dışsal Güdülenme Ort (SS) / Medyan (Min-Maks)	Olumsuz Güdülenme Ort (SS) / Medyan (Min-Maks)	Ölçek Toplam Ort (SS) / Medyan (Min-Maks)
Cinsiyet	Kadın	50,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	28,00 (8,00-40,00)	101,00 (58,00-118,00)
	Erkek	52,00 (23,00-55,00)	24,00 (17,00-25,00)	30,00 (17,00-40,00)	104,00 (73,00-120,00)
Test		MWU =1722,50	MWU =-1818,00	MWU = 1526,50	MWU = 1631,50
p		p=0,649	p=0,919	p=0,236	p=0,428
Sınıf	1.Sınıf	49,36 (6,31)	23,24 (2,04)	28,60 (4,95)	97,62 (12,53)
	2.Sınıf	48,11 (6,46)	22,75 (2,72)	28,28 (6,77)	99,34 (12,80)
	3.Sınıf	46,08 (7,46)	22,76 (3,08)	26,44 (6,72)	98,68 (10,27)
	4.Sınıf	48,07 (6,58)	22,82 (2,67)	28,13 (6,55)	99,93 (10,79)
Test		F=1,763	F=0,445	F=1,755	F=0,363
p		p=0,155	p=0,621	p=0,327	p=0,780
Hemşirelik mesleğini isteyerek tercih etme durumu	Evet	49,04 (6,02)	22,96 (2,61)	28,34 (6,50)	100,35 (11,08)
	Hayır	42,35 (6,89)	22,00 (2,92)	26,94 (6,75)	91,29 (12,40)
Test		t=5,861	t=1,956	t=1,152	t=4,327
p		p=0,101	p=0,485	p=0,509	p=0,510
Ailede sağlık çalışanı varlığı	Evet	47,98 (5,45)	22,92 (2,16)	28,11 (6,55)	99,02 (9,77)
	Hayır	48,10 (7,00)	22,78 (2,86)	28±14 (6,56)	99,03 (12,43)
Test		t=-0,130	t=0,371	t=-0,028	t=-0,004
p		p=0,897	p=0,711	p=0,977	p=0,997
Küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısına etkisi	Olumlu ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	28,50 (8,00-40,00)	102,00 (58,00-120,00)
	Olumsuz ^b	44,00 (23,00-55,00)	22,00 (13,00-25,00)	27,00 (16,00-33,00)	92,00 (74,00-113,00)
	Kararsızım ^c	50,00 (33,00-55,00)	23,50 (14,00-25,00)	30,00 (17,00-39,00)	101,00 (64,00-115,00)
Test		X ² =10,165	X ² =3,928	X ² =4,427	X ² =9,611
p		p=0,006** a, c>b	p=0,140	p=0,109	p=0,008** a, c>b
Küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlenmesi durumu	Evet ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	29,00 (8,00-40,00)	101,00 (58,00-120,00)
	Hayır ^b	42,00 (23,00-52,00)	23,00 (13,00-25,00)	29,00 (20,00-38,00)	94,00 (74,00-115,00)
	Kararsızım ^c	50,00 (33,00-55,00)	24,50 (15,00-25,00)	29,00 (11,00-36,00)	102,00 (71,00-114,00)
Test		X ² =9,514	X ² =0,385	X ² =0,054	X ² =3,757
p		p=0,009** a,c>b	p=0,825	p=0,973	p=0,153
Küresel salgın sürecinde gereksinim halinde gönüllü olarak çalışma durumu	Evet ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	29,00 (8,00-40,00)	102,50 (58,00-120,00)
	Hayır ^b	44,50 (23,00-52,00)	23,00 (13,00-25,00)	28,00 (17,00-38,00)	94,50 (64,00-115,00)
	Kararsızım ^c	45,50 (30,00-55,00)	24,00 (15,00-25,00)	28,50 (19,00-40,00)	97,00 (71,00-117,00)
Test		X ² =18,577	X ² =0,504	X ² =0,222	X ² =6,633
p		p<0,001 a>b, c	p=0,777	p=0,895	p=0,036* a>b

F: One Way ANOVA, MWU: Mann Whitney U Test, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, t: Student t testi

X²: Kruskal-Wallis H testi, ikili gruplar arası karşılaştırma için MWU testi yapılmış olup sonuçları ek tablo olarak sunulmuştur.

*p<0,05, **p<0,01

Öğrencilerin cinsiyeti, sınıf düzeyleri, mesleği isteyerek seçme durumları ve ailede sağlık çalışanı varlığı ile güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 3).

Küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısını olumlu yönde etkilediğini düşünen ve kararsız olan öğrencilerin, olumsuz yönde etkilediğini düşünen öğrencilere göre içsel güdülenme alt boyutu ve ölçek toplam puan ortalamasının istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$; $p<0,05$) (Tablo 3).

Öğrencilerin küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlenmesiyle ilgili görüşleri ile içsel güdülenme puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) bulunmuştur. Buna göre küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlendiğini düşünen ve kararsız olan öğrencilerin düşünmeyenlere göre içsel güdülenme puan ortalamalarının yüksek olduğu saptanmıştır.

Küresel salgın sürecinde gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak çalışmak isteyen öğrencilerin, çalışmak istemeyenlere ve kararsız olanlara göre içsel güdülenme alt boyutu puan ortalamasının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$) (Tablo 3). Ayrıca, küresel salgın sürecinde gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak çalışmak isteyen öğrencilerin, çalışmak istemeyenlere göre ölçek toplam puan ortalaması da istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 3).

Tartışma

Bu çalışma, COVID-19 küresel salgını sırasında hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik görüşlerini, güdülenme düzeylerini ve etkileyen etmenleri ortaya koyarak, öğrencilerin mesleki güdülenmelerini arttırmaya yönelik stratejilere odaklanma konusunda alan yazına katkıda bulunmaktadır.

Bu çalışmada öğrencilerin içsel güdülenme düzeyi yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, küresel salgın öncesi dönemde hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılmış çalışma sonuçları ile kıyaslandığında daha yüksek bir güdülenme düzeyi olduğunu göstermektedir (Cerit ve Coşkun, 2018; Civci ve Şener, 2012; Gül Köksal ve Yurttaş, 2015; Korkmaz ve İpekçi, 2015). İçsel güdülenme puanının yüksek düzeyde olmasının (Tablo 2), küresel salgın ile birlikte öğrencilerin hemşirelik rollerine ilişkin artan farkındalıklarına ve hemşirelik mesleğiyle ilgili olumlu yönde gelişen duygu ve düşüncelerine bağlı öğrenmeye duyduğu merakla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmada öğrencilerin dışsal güdülenme düzeylerinin küresel salgın öncesi yapılan çalışmalara (Civci ve Şener, 2012; Çelik ve ark., 2014; Gül Köksal ve Yurttaş, 2015) göre daha yüksek olmasında (Tablo 2), COVID-19 küresel salgınla mücadelede en ön safta yer alan hemşirelerin medyada görünürlüğünün artması ve toplumsal düzeyde öneminin anlaşılmasının etkili olduğu söylenebilir. Taş ve Dalcalı'nın (2021) Covid-19 küresel salgın döneminde öğrencilerin güdülenme düzeylerini inceleyen çalışmasında da benzer şekilde dışsal güdülenmesinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın diğer bir önemli bulgusu, olumsuz güdülenme puanının içsel ve dışsal güdülenme puanına göre daha düşük olmasıdır (Tablo 2). Bu sonucun, küresel salgın döneminde yüz yüze eğitime ara verilmesi, kuramsal derslerin uzaktan eğitim olarak yürütülmesi ve uygulamalı derslerin gerçekleştirilememiş olması gibi nedenlerle hemşirelik öğrencilerinde öğrenme ve uyum güçlüğü, mesleki becerilerin gelişme sürecinin olumsuz etkilenmesi gibi sonuçlarla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Çalışmada cinsiyete göre güdülenme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir (Tablo 3). Alan yazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmakla birlikte (Civci ve Şener, 2012; Gül Köksal ve Yurttaş, 2015; Korkmaz ve İpekçi, 2015), bazı çalışmalarda ise kadın öğrencilerin güdülenme düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır (Çelik ve ark. 2014; Kulakçı Altıntaş ve ark., 2015; Özdemir Özkan ve ark., 2015). Cinsiyetin mesleki güdülenme düzeyinde etkili olmaması, uzun bir süre kadına özgü meslek grubu olarak algılanan hemşirelik mesleğine erkeklerin de kabul edilmesiyle meslekte cinsiyet ayrımcılığının ortadan kalkması açısından meslek adına önemli bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin %80,3'ü küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısına olumlu yönde etkisi olduğunu belirtmiştir (Tablo 3). Küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısına olumlu yönde etkisi olduğunu bildiren ve kararsız olan öğrencilerin içsel güdülenme ve toplam güdülenme düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Küresel salgın öncesi hemşirelik öğrencileriyle yapılan birçok araştırmada toplumun hemşireliğe bakış açısının olumsuz yönde olduğu belirtilmiştir (Atasoy ve Ermin, 2016; Çelik ve ark. 2014). Yapılan diğer bir çalışmada ise hemşireliğin toplumsal imgesinin olumsuz olmasının hemşirelik öğrencilerinin mesleği bırakmasında önemli bir neden olduğu bildirilmiştir (Farahani ve ark., 2017). Hemşirelerin COVID-19 krizine karşı mücadeledeki katkısı, toplum ile hemşireler arasındaki iletişim ve güvenin geliştirilmesinde bir dönüm noktası olmuş ve hemşirelik mesleğinin kamuoyundaki imgesini olumlu etkilemiştir. Dünyanın her yerinde milyonlarca insan sağlık çalışanlarına içtenlikle gönül borcunu (şükranlarını) bildirmişlerdir (Bennett ve ark, 2020; Rivaz et al., 2020; Zhang ve ark., 2021). Küresel salgın sürecinde yapılan bir çalışmada, hemşirelik mesleğinin

toplumdaki olumlu imgesinin hemşirelerin benlik imgelerini, mesleki kimliklerini, iş doyumlarını ve profesyonelliklerini olumlu yönde etkilediği bildirilmektedir (Lazarus ve ark., 2021). Bu bulgudan yola çıkarak küresel salgın sürecinde toplumun hemşirelik mesleğine bakış açısına olumlu etkisinin olduğunu bildiren öğrencilerin, mesleği daha çok sevmeleri ve küresel salgın sürecinde meslektaşlarının başarılarından duydukları gurur gibi içsel etmenlerle güdülenmelerinin olumlu olarak etkilendiği düşünülebilir.

Bu çalışmada, öğrencilerin %89,3'ü küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlendiğini belirtmiş olup bu öğrencilerin içsel güdülenmesinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Yapılan çalışmalarda, hemşirelerin profesyonel kimliklerinin halk sağlığı ile ilgili acil durumlardan etkilenebileceği bildirilmiş (Heung ve ark., Wong, 2005; Goddard et al., 2019; Li ve ark., 2021; Tang ve ark., 2022) ve COVID-19 küresel salgın sürecinde de artan sağlık hizmeti gereksiniminden, medyada değişen hemşire görüntüsünden, sosyal ve çalışma ortamlarındaki değişikliklerden etkilenen hemşirelik rollerinin, hemşirelerin mesleki kimliğinin gelişmesine katkıda bulunduğu söylenebilir. COVID-19 küresel salgını, hemşireliği derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde anlamaları için öğrencilere canlı bir sınıf ortamı sağlamıştır (Tang ve ark., 2022). Hemşirelik becerilerinin uygulanmasına ilişkin yeni bilgiler edinen hemşirelik öğrencileri, hemşirelerin mesleki kimliklerini etkileyebilecek önemli rollerine tanık olmuşlar ve hemşirelik mesleğinin değeri ve sosyal sorumluluğu konusunda daha bilinçli hale gelmişlerdir (Seah ve ark., 2021; Tang ve ark., 2022). Bu doğrultuda, öğrencilerin bu süreçte meslekleri konusunda bilinç ve duyarlılıklarının artmasına bağlı olarak gelişen öğrenme isteklerinin içsel güdülenmelerini arttırdığı söylenebilir.

Öğrencilerin %78,6'sı küresel salgın sürecinde gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak çalışabileceğini belirtirken, içsel güdülenme ve toplam güdülenme puanlarının yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 3). COVID-19 küresel salgını ile mücadele eden zorlu yanı, sağlık işgücü ve kaynaklara olan yoğun gereksinim olmuştur. Ayrıca var olan sağlık insan gücünde de hastalığın yayılmasına bağlı olarak İspanya, İtalya gibi birçok gelişmiş ülkenin sağlık sistemi çökme noktasına gelmiş ve insan gücündeki azalmayla başa çıkmak için çeşitli seçenekler arasında gönüllü son sınıf hemşirelik ve tıp öğrencilerinin işe alınması en önemli strateji olmuştur (Collado-Boira ve ark. 2020; Gohel ve ark., 2021; Patelarou ve ark., 2020). COVID-19 küresel salgın sürecinde olduğu gibi diğer küresel salgın süreçlerinde de hemşirelik öğrencileri küresel salgın ile mücadelede gönüllü olarak çalışmaya istekli olmuşlardır (AlOmar ve ark., 2021; Cervera-Gasch et al., 2020; Dyson et al., 2017; Lazarus ve ark., 2021; Seah ve ark., 2021; Yonge ve ark., Marrie, 2010). Yapılan diğer çalışmalarda öğrencilerin gönüllü olmama kararlarında ise aile güvenliğinin korunması belirleyici öge olmuştur (Chawlowska ve ark. 2021; Collado-Boira ve ark. 2020; Seah ve ark., 2021). Bununla birlikte, öğrencilerin çeşitli sağlık krizi durumlarında işgücüne katılma istekliliği; öğrenme fırsatları ve deneyimlerinin aranması, kişisel gelişim ve psikolojik gelişimin arttırılması, klinik beceri ve deneyimlerle birlikte kariyere yönelik kazanımların elde edilmesi ve ahlaki sorumluluk duygusu, yardım etmeyi amaç edinmesi gibi etmenlerle ilişkili olduğu belirlenmiştir. (Clary ve ark., 1998; Gómez-Ibáñez ve ark., 2020; Lazarus ve ark., 2021; Seah ve ark., 2021). Bu bağlamda, küresel salgın sürecinde gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak çalışmak isteyen öğrencilerin güdülenme düzeyinin yüksek olması beklenen bir durum olarak değerlendirilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin içsel, dışsal güdülenme ve toplam mesleki güdülenme düzeylerinin yüksek, olumsuz güdülenme düzeyinin ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Küresel salgın sürecinin toplumda hemşirelik mesleğine bakış açısına olumlu yönde etkisi olduğunu bildiren, küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlendiğini düşünen ve küresel salgın sürecinde gereksinim duyulduğunda gönüllü olarak çalışmak isteyen öğrencilerin güdülenme düzeyleri anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonuçları doğrultusunda;

- Küresel salgın sürecinde hemşirelik öğrencilerinin içsel güdülenmelerinin yüksek düzeyde çıkmasının olumlu bir çıktı olarak eğitimciler tarafından değerlendirilerek bunun korunması ve sürdürülmesi konusunda; öğrenme gereksinimlerinin karşılanmasında yüz yüze öğrenme ortamında kullanılan yöntemlerin iyileştirilmesi, simülasyon tekniklerinin kullanılması, uzaktan eğitimde öğrencilerin merak ve ilgisini uyandırarak etkin katılımlarını sağlayacak ve güdülenmelerini artıracak planlamaların yapılması,
- Hemşirelik öğrencilerinin toplum sağlığının korunması ve yükseltilmesinde üstlenecekleri rollerin farkındalığı, mesleğinin değeri ve sosyal sorumluluğu konusunda eğitim ve danışmanlık hizmetleri planlanması, önerilebilir.

Etik Kurul Onayı: İstinye Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Tarih: 23.07.2020 - Karar No: 74).

Çıkar Çatışması: Bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Katılımcı Onamı: Katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

Ethics Committee Approval: İstinye University Human Research Ethics Committee approval was obtained (Date: 23.07.2020 - Number: 74).

Conflict of Interest: Not declared.

Funding: None.

Informed Consent: Informed consent of the participants were obtained.

Kaynaklar

- Acat, B. M. & Köşgeroğlu, N. (2006). Güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7(4), 204-210.
- AlOmar, R. S., AlShamlan, N. A., AlAmer, N. A., Aldulijan, F., AlMuhaidib, S., Almkhadhib, O., ... & Al Shammari, M. (2021). What are the barriers and facilitators of volunteering among healthcare students during the COVID-19 pandemic? A Saudi-based cross-sectional study. *BMJ Open*, 11(2), e042910. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-042910>
- Aslan, H. & Pekince, H. (2021). Nursing students' views on the COVID-19 pandemic and their perceived stress levels. *Perspect Psychiatr Care*. 57(2),695–701. <https://doi.org/10.1111/ppc.12597>
- Atasoy, I. & Ermin, C. (2016). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 83-91.
- Aygin, D., Aysel, G. & Esin, Dan Ç. (2022). COVID-19 enfeksiyonunun hemşirelik öğrencileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 5 (1), 1-18. <https://doi.org/10.54803/sauhsd.1023767>
- Bennett, C. L., James, A. H. & Kelly, D. (2020). Beyond tropes: Towards a new image of nursing in the wake of COVID-19. *Journal of Clinical Nursing*, 29(15-16), 2753-2755. <https://doi.org/10.1111/jocn.15346>
- Bernardino, A. D. O., Coriolano-Marinus, M. W. D. L., Santos, A. H. D. S., Linhares, F. M. P., Cavalcanti, A. M. T. D. S. & Lima, L.S.D. (2018). Motivation of nursing students and their influence in the teaching-learning. *Process. Texto & Contexto-Enfermagem*, 27(1), 1-10. <https://doi.org/10.1590/0104-070720180001900016>
- Cerit, B. & Coşkun, S. (2018). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyi ile meslek algısı arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 11(4), 283-289.
- Cervera-Gasch, Á., González-Chordá, V. M. & Mena-Tudela, D. (2020). COVID-19: are spanish medicine and nursing students prepared?. *Nurse Education Today*, 92, 104473. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104473>
- Chawłowska, E., Staszewski, R., Lipiak, A., Giernaś, B., Karasiewicz, M., Bazan, D., ... & Wysocki, J. (2021). Student volunteering as a solution for undergraduate health professions education: Lessons from the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Public Health*, 8, 633888. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.633888>
- Cho, S. & Jang, S. J. (2022). Nursing students' motivational and self-regulated learning during the COVID-pandemic: A cross-sectional study. *Nursing & Health Sciences*, 24(3), 699-707. <https://doi.org/10.1111/nhs.12968>
- Civci, H. & Şener, E. (2012). Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 5(4), 142-149.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R.D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J. & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivation of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1516–1530. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.6.1516>
- Collado-Boira, E. J., Ruiz-Palomino, E., Salas-Media, P., Folch-Ayora, A., Muriach, M. & Baliño, P. (2020). "The COVID-19 outbreak"-An empirical phenomenological study on perceptions and psychosocial considerations surrounding the immediate incorporation of final-year Spanish nursing and medical students into the health system. *Nurse Education Today*, 92, 104504. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104504>
- Çakar, S. & Avşar, G. (2020). Hemşirelerin hemşirelik süreci kullanımı ile ilgili sorunlarının belirlenmesi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 203-213.
- Çatıker, A. (2022). Political power and awareness of nursing during the COVID-19 pandemic from the views of senior nursing students. *World Medical & Health Policy*, 14(1), 19-33. <https://doi.org/10.1002/wmh3.475>
- Çelik, S., Şahin, E., Dadak, F., Sıdal, S. & Akyüz, F. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 1(2), 43-56. <https://doi.org/10.17681/hsp.16373>
- Dyson, S. E., Liu, L., van den Akker, O. & O'Driscoll, M. (2017). The extent, variability, and attitudes towards volunteering among undergraduate nursing students: Implications for pedagogy in nurse education. *Nurse Education in Practice*, 23, 15-22. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2017.01.004>
- Farahani, M. A., Ghaffari, F., Oskouie, F. & Tafreshi, M. Z. (2017). Attrition among Iranian nursing students: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 22, 98-104. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2017.01.002>
- Gaur, R., Mudgal, S. K., Kaur, S. & Sharma, R. (2020). Undergraduate nursing students' attitude towards online classes during lockdown period in India: Imposed or interested. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 7(9), 3371-3377. <https://doi.org/10.18203/23946040.ijcmph20203892>

- George, D. & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. New York: Routledge.
- Goddard, D., De Vries, K., McIntosh, T. & Theodosius, C. (2019). Prison nurses' professional identity. *Journal of Forensic Nursing*, 15(3), 163-171. <https://doi.org/10.1097/JFN.0000000000000239>
- Gohel, K. H., Patel, P. B., Shah, P. M., Patel, J. R., Pandit, N. & Raut, A. (2021). Knowledge and perceptions about COVID-19 among the medical and allied health science students in India: An online cross-sectional survey. *Clinical Epidemiology and Global Health*, 9, 104-109. <https://doi.org/10.1016/j.cegh.2020.07.008>
- Gómez-Ibáñez, R., Watson, C., Leyva-Moral, J. M., Aguayo-González, M. & Granel, N. (2020). Final-year nursing students called to work: Experiences of a rushed labour insertion during the COVID-19 pandemic. *Nurse Education in Practice*, 49, 102920. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2020.102920>
- Grande, R. A. N., Berdida, D. J. E., Cruz, J. P., Cometa-Manalo, R. J., Balace, A. B. & Ramirez, S. H. (2022). Academic motivation and self-directed learning readiness of nursing students during the COVID-19 pandemic in three countries: A cross-sectional study. *Nursing Forum*, 57(3), 382-392. <https://doi.org/10.1111/nuf.12698>
- Gül Köksal, L. & Yurttaş, A. (2014), Hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyleri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 10-15.
- Heung, Y. J., Wong, K. F., Kwong, W. E., To, S. T. & Wong, H. D. (2005). Severe acute respiratory syndrome outbreak promotes a strong sense of professional identity among nursing students. *Nurse Education Today*, 25(2), 112-118. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2004.11.003>
- Jackson, D., Bradbury-Jones, C., Baptiste, D., Gelling, L., Morin, K., Neville, S. & Smith, G. D. (2020). Life in the pandemic: Some reflections on nursing in the context of COVID-19. *Journal of Clinical Nursing*. <https://doi.org/10.1111/jocn.15257>
- Jo, I. H. & Kim, Y. H. (2014). An analysis of the structural relationships among undergraduate students' learning motivations, cognitive strategies, and academic achievements. *Journal of Educational Studies*, 45(2), 77-98. <https://doi.org/10.15854/jes.2014.06.45.2.77>
- Karaçay, P., Albayrak, S., Yalçın, B. & Şengül, T. (2022). Covid-19 döneminde video temelli laboratuvar uygulaması: Hemşirelik öğrencilerinin beceri düzeyleri ve görüşleri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 10(1), 270-283. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.986417>
- Karaman, F., Çakmak, S. & Yerebakan, A. N. (2021). Covid-19 pandemisinde hemşirelik öğrencilerinin eğitimi: Uzaktan eğitim süreci ve etkileri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (15), 571-580. <https://doi.org/10.38079/igusabder.982350>
- Korkmaz, A. Ç. & İpekçi, N. N. (2015). Hemşirelik eğitiminde güdülenme: Öğrencilerin içsel ve dışsal güdülenme kaynakları. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 3(2), 121-131.
- Kulakçı Altıntaş, H., Kuzlu Ayyıldız, T., Yıldırım Şişman, N., Veren, F. & Topan, A. (2015). Motivational resources and problems of nursing students: Vocational choice, school culture and other associated factors. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(2), 83-93. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2015.083>
- Lazarus, G., Findyartini, A., Putera, A. M., Gamalliel, N., Nugraha, D., Adli, I., ... & Widyahening, I. S. (2021). Willingness to volunteer and readiness to practice of undergraduate medical students during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional survey in Indonesia. *BMC Medical Education*, 21(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12909-021-02576-0>
- Li, Z., Zuo, Q., Cheng, J., Zhou, Y., Li, Y., Zhu, L. & Jiang, X. (2021). Coronavirus disease 2019 pandemic promotes the sense of professional identity among nurses. *Nursing Outlook*, 69(3), 389-398. <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2020.09.006>
- Masha'al, D., Rababa, M. & Shahrour, G. (2020). Distance learning-related stress among undergraduate nursing students during the COVID-19 pandemic. *Journal of Nursing Education*, 59(12),666-674. <https://doi.org/10.3928/01484834-20201118-03>.
- Michel, A., Ryan, N., Mattheus, D., Knopf, A., Abuelezam, N. N., Stamp, K., ... & Fontenot, H. B. (2021). Undergraduate nursing students' perceptions on nursing education during the 2020 COVID-19 pandemic: A national sample. *Nursing Outlook*, 69(5), 903-912. <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2021.05.004>.
- Nie, S., Sun, C., Wang, L. & Wang, X. (2021). The professional identity of nursing students and their intention to leave the nursing profession during the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. *Journal of Nursing Research*, 29(2), e139. <https://doi.org/10.1097/jnr.0000000000000424>
- Oducado R. M. F. & Estoque H. V. (2021). Online Learning in nursing education during the COVID-19 pandemic: Stress, satisfaction, and academic performance. *Journal of Nursing Practice*. 4(2), 143-153. <https://doi.org/10.30994/jnp.v4i2.128>.
- Özdemir Özkan, N., Akın, S. & Durna, Z. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve motivasyon düzeyleri. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12 (1): 51-61.
- Patelarou, A. E., Konstantinidis, T., Kartsoni, E., Mechili, E. A., Galanis, P., Zografakis-Sfakianakis, M. & Patelarou, E. (2020). Development and validation of a questionnaire to measure knowledge of and attitude toward COVID-19 among Nursing Students in Greece. *Nursing Reports*, 10(2), 82-94. <https://doi.org/10.3390/nursrep10020012>
- Pokhrel, S. & Chhetri, R. (2021). A literature review on impact of COVID-19 pandemic on teaching and learning. *Higher Education for the Future*, 8(1),133-141. <https://doi.org/10.1177/2347631120983481>
- Rivaz, M., Kazemi, S. M. & Mosallanezhad, M. (2020). COVID-19: Threat or opportunity?. *Investigación y Educación en Enfermería*, 38(3). <https://doi.org/10.17533/udea.iee.v38n3e02>

- Seah, B., Ho, B., Liaw, S. Y., Ang, E. N. K. & Lau, S. T. (2021). To volunteer or not? Perspectives towards pre-registered nursing students volunteering frontline during COVID-19 pandemic to ease healthcare workforce: A qualitative study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(12), 6668. <https://doi.org/10.3390/ijerph18126668>
- Singh, H. K., Joshi, A., Malepati, R. N., Najeeb, S., Balakrishna, P., Pannerselvam, N. K., Singh, Y. K. & Ganne, P. (2021). A survey of E-learning methods in nursing and medical education during COVID-19 pandemic in India. *Nurse Education Today*, 99, 104796. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104796>
- Sümbüloğlu, K. & Sümbüloğlu, V. (2007). Biyoistatistik. (12. baskı). Ankara, Türkiye: Hatiboğlu Yayınevi.
- Şener, Y., Taplak, A. Ş. & Akarsu, R. H. (2022). COVID-19 pandemisi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye yönelik görüş ve tutumları. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 12(1), 137-146. <https://doi.org/10.33631/sabd.1055486>
- Tang, M., Sun, Y., Zhang, K., Luo, R., Liu, Y., Sun, H. & Zhou, F. (2022). Associated factors of professional identity among nursing undergraduates during COVID-19: A cross-sectional study. *International Journal of Nursing Sciences*, 9(1), 107-113. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2021.09.005>
- Taş, A. S. & Dalcalı, B. K. (2021). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinde mesleki güdülenme. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2). <https://doi.org/10.31067/acusaglik.851946>
- Yeşilyurt, T., Baykal, Ü. & Göktepe, N. (2020). Yönetici hemşirelerin hemşireleri işe almaya ilişkin görüşleri: Niteliksel bir çalışma. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 7(2), 238-252. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2020.30932>
- Yonge, O., Rosychuk, R. J., Bailey, T. M., Lake, R. & Marrie, T. J. (2010). Willingness of university nursing students to volunteer during a pandemic. *Public Health Nurs*, 27, 174-80. <https://doi.org/10.1111/j.1525-1446.2010.00839.x>
- Zhang, Z., Fu, W., Tian, C., Zhang, F., Zhao, B., Mao, J. & Saligan, L. N. (2021). Professional identity of Chinese nursing students during the COVID-19 pandemic outbreak: A nation-wide cross-sectional study. *Nurse Education in Practice*, 52, 103040. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.103040>

Ek Tablo 1: Öğrencilerin COVID-19 sürecinde mesleğe yönelik görüşlerine göre güdülenme düzeylerinin karşılaştırılması (ikili gruplar arası karşılaştırma) (N: 234)

Değişkenler	İçsel Güdülenme Ort (SS) / Medyan (min-maks)	Dışsal Güdülenme Ort (SS) / Medyan (min-maks)	Olumsuz Güdülenme Ort (SS) / Medyan (min-maks)	Ölçek Toplam Ort (SS) / Medyan (min-maks)	
Küresel salgın sürecinin toplumun hemşirelik mesleğine bakış açısına etkisi	Olumlu ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	28,50 (8,00-40,00)	102,00 (58,00-120,00)
	Olumsuz ^b	44,00 (23,00-55,00)	22,00 (13,00-25,00)	27,00 (16,00-33,00)	92,00 (74,00-113,00)
	Test/MWU	MWU=692,500	MWU=962,000	MWU=1040,000	MWU=700,000
	p	p=0,003**	p=0,082	p=0,190	p=0,003**
	Olumlu ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	28,50 (8,00-40,00)	102,00 (58,00-120,00)
	Kararsızım ^c	50,00 (33,00-55,00)	23,50 (14,00-25,00)	30,00 (17,00-39,00)	101,00 (64,00-115,00)
	Test/MWU	MWU=2554,000	MWU=2768,000	MWU=2519,500	MWU=813,000
	p	p=0,171	p=0,453	p=0,142	p=0,558
	Olumsuz ^b	44,00 (23,00-55,00)	22,00 (13,00-25,00)	27,00 (16,00-33,00)	92,00 (74,00-113,00)
	Kararsızım ^c	50,00 (33,00-55,00)	23,50 (14,00-25,00)	30,00 (17,00-39,00)	101,00 (64,00-115,00)
Test/MWU	MWU=139,500	MWU=144,000	MWU=134,500	MWU=94,000	
p	p=0,043*	p=0,049*	p=0,032*	p=0,002**	
Küresel salgın sürecinde hemşirelik mesleğinin profesyonel kimliğinin güçlenmesi durumu	Evet ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	29,00 (8,00-40,00)	101,00 (58,00-120,00)
	Hayır ^b	42,00 (23,00-52,00)	23,00 (13,00-25,00)	29,00 (20,00-38,00)	94,00 (74,00-115,00)
	Test/MWU	MWU=521,000	MWU=1078,500	MWU=1137,500	MWU=745,500
	p	p=0,002**	p=0,721	p=0,953	p=0,049*
	Evet ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	29,00 (8,00-40,00)	101,00 (58,00-120,00)
	Kararsızım ^c	50,00 (33,00-55,00)	24,50 (15,00-25,00)	29,00 (11,00-36,00)	102,00 (71,00-114,00)
	Test/MWU	MWU= 1433,000	MWU= 1353,500	MWU= 1409,500	MWU= 1458,500
	p	p=0,897	p=0,626	p=0,819	p=0,985
	Hayır ^b	42,00 (23,00-52,00)	23,00 (13,00-25,00)	29,00 (20,00-38,00)	94,00 (74,00-115,00)
	Kararsızım ^c	50,00 (33,00-55,00)	24,50 (15,00-25,00)	29,00 (11,00-36,00)	102,00 (71,00-114,00)
Test/MWU	MWU= 32,500	MWU= 66,500	MWU= 75,000	MWU= 56,500	
p	p=0,015*	p=0,554	p=0,913	p=0,261	
Küresel salgın sürecinde gereksinim halinde gönüllü olarak çalışma durumu	Evet ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	29,00 (8,00-40,00)	102,50 (58,00-120,00)
	Hayır ^b	44,50 (23,00-52,00)	23,00 (13,00-25,00)	28,00 (17,00-38,00)	94,50 (64,00-115,00)
	Test/MWU	MWU=789,000	MWU=1505,000	MWU=1625,000	MWU= 176,000
	p	p< 0,001	p=0,509	p=0,896	p=0,042*
	Evet ^a	51,00 (22,00-55,00)	24,00 (7,00-25,00)	29,00 (8,00-40,00)	102,50 (58,00-120,00)
	Kararsızım ^c	45,50 (30,00-55,00)	24,00 (15,00-25,00)	28,50 (19,00-40,00)	97,00 (71,00-117,00)
	Test/MWU	MWU=2072,000	MWU=2843,000	MWU=2786,000	MWU=2360,000
	p	p=0,007**	p=0,748	p=0,628	p=0,073
	Hayır ^b	44,50 (23,00-52,00)	23,00 (13,00-25,00)	28,00 (17,00-38,00)	94,50 (64,00-115,00)
	Kararsızım ^c	45,50 (30,00-55,00)	24,00 (15,00-25,00)	28,50 (19,00-40,00)	97,00 (71,00-117,00)
Test/MWU	MWU=233,000	MWU=270,000	MWU=285,500	MWU=250,500	
p	p=0,264	p=0,706	p=0,960	p=0,448	

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, MWU: Mann Whitney U Test

*p<0,05; **p<0,01